

Handläggare
Carina Gillgren
Telefon: 08-508 25 611
Lotta Hedstad
Telefon: 08-508 25 123

Till
Socialnämnden
2019-12-17

Delaktighet och självbestämmande - granskning av insatsen stödboende inom socialpsykiatri

Långskeppets, Säteritakets, Havskattens och Hammarby sjöstads stödboende

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner funktionshinderinspektörernas rapport.
2. Socialnämnden överlämnar rapporten till samtliga stadsdelsnämnder

Lena Lundström Stoltz
Förvaltningschef

Gunilla Ekstrand
Avdelningschef

Sammanfattning

Aktuell granskning avser insatsen stödboende enligt socialtjänstlagen inom socialpsykiatri och omfattar fyra stödboenden inom lagen om valfrihet, Långskeppets, Säteritakets, Havskattens och Hammarby sjöstads stödboende. Totalt har 31 personakter granskats, 11 kvinnor och 20 män vilket motsvarar 35 procent kvinnor och 65 procent män.

I majoriteten av de granskade ärendena finns löpande journalföring i form av daganteckningar och det finns aktuella genomförandeplaner i nära samtliga ärenden. Dock överensstämmer endast sex av genomförandeplanerna med beställningen.

Målgruppen som bor i stödboende varierar stort gällande spridning i ålder och stödbehov. Tillgången till personal ser olika ut mellan de granskade verksamheterna. Stöd ges alla veckans dagar, kväll och helg vid Långskeppet, Säteritaket och Havskatten. Vid Hammarby sjöstad ges stöd vardagar kontorstid. Det är en lägre bemanning än vad som anges i stadens uppdragsbeskrivning för insatsen.

Bakgrund

Stockholms stads funktionshinderinspektörer har till uppgift att granska kvalitet i biståndsbedömda insatser som ges till personer med funktionsnedsättning enligt Socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Uppdraget har ett generellt brukarperspektiv. Bevakning av likställighet över staden samt spridning av goda exempel från de granskade verksamheterna är en viktig del i arbetet. Syftet är att stimulera verksamheternas utvecklings- och kvalitetsarbete.

Granskningsarbetet planeras utifrån en granskningsmodell som dels bygger på lagstiftningens bestämmelser om god kvalitet inom socialtjänsten och dels på de kvalitetsområden som utformats av Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Landsting:

- Trygghet och säkerhet
- Tillgänglighet
- Helhetssyn och samordning
- Självbestämmande och integritet
- Kunskapsbaserad verksamhet och effektivitet¹

Aktuell granskning avser insatsen stödboende enligt socialtjänstlagen inom socialpsykiatri. Granskningen omfattar fyra stödboenden inom lagen om valfrihet (LOV) inom socialpsykiatri. De granskade verksamheterna är Långskeppets socialpsykiatriska boende i Bromma stadsdelsförvaltning, Säteritakets stödboende i Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning, Havskattens stödboende i Älvsjö stadsdelsförvaltning och Hammarby sjöstads stödboende i Södermalms stadsdelsförvaltning.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet 11 december 2019. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet 12 december 2019.

Ärendet

Totalt har 31 personakter granskats i stadens utförardokumentationssystem Parasol, 11 kvinnor och 20 män vilket motsvarar 35 procent kvinnor och 65 procent män. Kvinnor utgör 55 procent av det totala antalet personer i åldern 20 till 64 år som är aktuella för någon insats inom socialpsykiatri. Totalt var 380 personer inom socialpsykiatri beviljade insatsen stödboende under 2018. Av dessa utgjorde kvinnor 36 procent.

Självbestämmande och integritet

För en person som ska flytta till stödboende är planeringen viktig. Det är biståndsbedömarens ansvar att sköta planeringen och att säkerställa att den enskilde har ekonomi för att kunna ta bostaden i besittning. Det behöver säkerställas att den enskilde har ekonomiska medel för att kunna göra möbelinköp och köpa mat i samband med inflytt. Det är lämpligt att en ansökan om ekonomiskt bistånd är handlagd och beslutad före flytten till stödboende. Granskningen har visat flera exempel på att planeringen brustit för personer som ska flytta in. Ett för snabbt förfarande i förmedlingen av lägenheter riskerar att skapa sämre förutsättningar för den enskilde att få en bra start i sitt nya boende.

Granskningen har visat att Hammarby sjöstad och Säteritaket har en rutin med uppstartsmöten i samband med inflytt. Det är ett sätt att säkerställa att den enskilde får nödvändig information och tydliggöra vem som ska göra vad. Ett ytterligare gott exempel är de uppföljningsmöten som Hammarby sjöstad har cirka en månad efter inflytt. Det är en bra avstämning och en möjlighet att kunna åtgärda om det är något som inte fungerar för den enskilde.

Granskningen visar att verksamheternas uppfattning och erfarenheter av samverkan med sjukvården varierar. Personalen beskriver att de har många kontakter med olika vårdgivare och att det fungerar olika väl. Granskningen visar att det förekommer att kontakter tas med sjukvården även när det inte står helt klart att den enskilde godkänner det. Säteritakets personal tar ibland kontakter med sjukvården utifrån den enskildes bästa. Den enskilde måste vara trygg med att uppgifter om personliga förhållanden som lyder under sekretesslagstiftning hanteras korrekt och inte lämnas ut om fullmakt saknas.

Trygghet och säkerhet

I majoriteten av de granskade ärendena finns löpande journalföring i form av daganteckningar. Kvaliteten på daganteckningarna varierar och det förekommer ärenden där daganteckningarna är få och kortfattade under det senaste året. Där så är fallet är det svårt att följa ärendet och insatsens utförande. Vid Hammarby sjöstad är daganteckningarna genomgående välskrivna och det går att följa hur stödet ges och utförs.

Det finns aktuella genomförandeplaner i nära samtliga granskade ärenden. Dock överensstämmer endast sex av genomförandeplanerna med beställningen. Den vanligaste ändringen är att aktiviteter och delmål som biståndsbedömaren

skrivit i beställningen ändrats och bytts ut. Majoriteten av genomförandeplanerna vid Långskeppet följer beställningarna vilket visar att de följer stadens anvisningar. Det är ett utvecklingsområde att upprätta genomförandeplaner utifrån stadens anvisningar och som överensstämmer med beställningens aktiviteter och delmål.

Uppföljning av insatsen tillsammans med biståndsbedömare finns dokumenterad i knappt två tredjedelar av de granskade ärendena. Hammarby sjöstad har dokumenterat uppföljning i samtliga ärenden. Dokumentation av uppföljning av det egna arbetssättet och valda metoder saknas genomgående och är ett utvecklingsområde inom samtliga granskade verksamheter.

Granskningen bekräftar att målgruppen som bor i stödboende varierar stort både gällande spridning i ålder och i stödbehov. Personalgrupperna har lyft utmaningen i att både arbeta mot ökad självständighet för personer där planeringen är ett framtida eget boende och att arbeta med äldre personer med stora omvårdnadsbehov.

Tillgången till personal varierar och vid Havskatten, Säteritaket samt Långskeppet finns personal tillgänglig veckans alla dagar. Tillgången till personal gör att stöd ges utanför kontorstid för de personer som har behov av det och önskar det. Vid Hammarby sjöstads stödboende ges stöd under kontorstid måndag till fredag vilket är lägre bemanning än vad som anges i stadens uppdragsbeskrivning för insatsen.

Helhetssyn och samordning

Granskningen har visat flera goda exempel på samarbete med anhöriga och särskilt kan Havskatten och Hammarby sjöstad lyftas fram. En skriftlig rutin för samarbete med anhöriga samt rutin för att uppmärksamma anhörigas behov av stöd för egen del ska finnas i alla verksamheter.

Få personer i granskningen deltar i biståndsbedömd sysselsättning eller besöker öppen träfflokal. Att motivera och ge stöd till personer att delta i sysselsättning är extra viktigt när det finns en planering för ett mer självständigt boende. Ett anpassat stöd för att närma sig arbetsmarknaden är nödvändigt för målgruppen och för personer som kan delta i arbetslivet innebär det ofta en förbättrad ekonomisk situation.

Hälsoprojektet vid Södermalms stadsdelsförvaltning är ett gott exempel på ett aktivt arbete för att bidra till god hälsa inom socialpsykiatrins målgrupp. Det hälsofrämjande arbetet ligger i linje med delmålen i Agenda 2030.

Tillgänglighet

Under granskningen har det framkommit att det förekommer att personer tackar nej till lägenhet vid Hammarby sjöstads stödboende på grund av för hög hyra. Det förekommer även att personer som bor i stödboendet önskar byta boende på grund av hög hyreskostnad. För målgruppen som många gånger har låg inkomst är det problematiskt att hyresnivåerna utestänger personer från att tacka ja till erbjuden bostad. Lägenheter i stödboende inom socialpsykiatri omfattas inte av kommunalt bostadsbidrag för personer med funktionsnedsättning (KBF).

Tillgången till wi-fi varierar mellan de granskade stödboendena. I gemensamhetsutrymmen finns möjlighet att koppla upp sig mot nätverk men i lägenheterna varierar tillgången. Tillgång till nätverksuppkoppling i den egna lägenheten för att kunna betala räkningar och i övrigt delta i samhällslivet får anses tillhöra en grundläggande standard. När det saknas påverkar det möjligheten för den enskilde att leva ett självständigt liv.

Kunskapsbaserad verksamhet och effektivitet

Extern handledning finns i tre av fyra granskade verksamheter. Det finns många vinster med extern handledning gällande utveckling och samsyn kring metoder och arbetssätt. Personal har i granskningen fört fram att extern handledning är ett forum där frågor som inte har plats i de dagliga överlämningsmötena kan tas upp.

För att kunna följa Socialstyrelsens föreskrifter om dokumentation i socialtjänsten behöver tillgången till datorer för personalen säkerställas. Tillgången till dator påverkar hur och när dokumentation i individärendena kan göras. Varje verksamhet behöver se över att tillgång till dator motsvarar personalens behov.

Varje nämnd ansvarar för att följa upp de egna verksamheterna. I ansvaret ingår uppföljning gentemot uppdragsbeskrivning för insatsen. Granskningen visar att verksamhetsuppföljningar inte alltid görs.

Uppdragsbeskrivningen för stödboende har syftat till att säkerställa en likvärdighet i stöd och innehåll i insatsen. Granskningen visar att

följsamheten gentemot uppdragsbeskrivningen varierar. Det måste vara en enhetlighet i vad insatsen stödboende innehåller. Det ska inte förekomma stora skillnader i när och hur mycket stöd som ges. Enskilda och deras företrädare såväl som biståndsbedömare ska kunna vara trygga i vetskapen om vad insatsen innehåller.

Jämställdhetsperspektiv

Granskningen har ett jämställdhetsperspektiv genom att övergripande granskningsresultat där det varit möjligt redovisas utifrån kön. Då urvalet är begränsat har det inte varit möjligt att dra slutsatser att det finns skillnader mellan könen i de granskade ärendena. I arbetet med målgruppen är kunskap om kvinnor respektive män med psykisk ohälsa av stor vikt för att inte fastna i stereotypa föreställningar. För att undvika ett stereotyp tänkande i både enskilda ärenden och på strategisk nivå behöver kunskapen finns med genom hela handlägningsprocessen, från utredning och beslut till beställning, genomförandeplan samt uppföljning.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner funktionshinderinspektörernas kvalitetsgranskning delaktighet och självbestämmande - granskning av insatsen stödboende inom socialpsykiatrin. Vidare föreslås att rapporten överlämnas till berörda samt övriga stadsdelsnämnder.

Bilagor

Delaktighet och självbestämmande - granskning av insatsen stödboende inom socialpsykiatrin, Långskeppets, Säteritakets, Havskattens och Hammarby sjöstads stödboende